KAMUYU AYDINLATMA İHTİYACI

Menkul kıymet piyasasının gelişimi büyük oranda menkul kıymet arz ve talebinin canlı ve güçlü olması ile mümkündür.

Ancak bu gelişimin sürdürülebilir olması sağlıklı bir ikincil piyasanın varlığına bağlıdır.

- Etkin bir piyasa yapısını yansıtan faktörler şunlardır:
  - Arz ve talep dengesinin mevcut olması,
  - Piyasaları etkileyici faktörel güçlerin bulunmaması,
  - Menkul kıymetin fiyatını belirleyici ekonomik, siyasi ve sosyal gelişmelere ilişkin tüm bilgilerin piyasaya anında sunulması,
  - Piyasanın likiditesinin yüksek olması ve
  - Düşük işlem maliyetleridir.

Sermaye piyasası faaliyetlerinin güven içinde yürütülmesi ve yatırımcıların doğru bilgilendirilmesi amacıyla *açıklık* ve *kamuyu aydınlatma ilkeleri* önemini korumaktadır.

Menkul kıymet piyasalarında ***kamuyu aydınlatma sistemi ile amaçlanan***, *yatırımcıların etkin bir şekilde korunması*dır.

Ancak, uygulamada tam aydınlanmanın sağlanmasında *güçlüklerle* karşılaşılmaktadır. Bilginin çıkışı ile herkese dağılımı arasındaki ***zaman sürecinin uzunluğu***, bazı kişilerin menfaat sağlamalarına, diğer yatırımcıların da zarara uğramalarına yol açmaktadır. Kamuyu tam aydınlatma zorunluluğu ile yatırımcıların tam korunması yönünde *zaman aralığının sıfıra indirilmesi hedeflenmektedir*.

KAMUYU AYDINLATMA KAVRAMI

- **Kamuyu aydınlatma**: Sermaye piyasasının açıklık ve dürüstlük içinde işleyişini sağlamak, tasarruf sahipleri, ortaklar ve diğer ilgililerin zamanında bilgilendirilmesini temin etmek amacıyla sermaye piyasası araçlarının değerini ve yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyebilecek önemli olay ve gelişmelerin (özel durumların) kamuya açıklanmasıdır.
- Prof.Dr.Ünal Tekinalp kamuyu aydınlatma kavramını şöyle açıklamıştır: "Ortaklık pay sahipleri ve alacaklılarının menfaatlerini korumaya ve haklarını bilinçli ve etkili bir şekilde kullanmaya yardım eden; gelecekteki pay ve tahvil sahiplerinin ve sermaye piyasasının diğer ilgililerinin aldatılmalarını önleyip ortaklık yararına kazanılmalarını sağlayan; özel ekonomik gücün, milli iktisadın gereklerine ve faydasına uygun çalışmasını gerçekleştiren; gerek iç gerek dış denetimi kapsamı içine alan, ilkelerin tümüdür."
- Bir işletmenin kararlarından, politikalarından ve faaliyetlerinden doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenen ya da bunları etkileyen kişi ve gruplar için *paydaş (menfaat sahibi)* kavramı kullanılmaktadır.

UYARI: Paydaşlar, birincil paydaşlar ve ikincil paydaşlar olmak üzere iki başlık altında toplanabilir: *Birincil paydaşlar;* hissedarlar, kreditörler, tedarikçiler, müşteriler, distribütörler, toptancılar, perakendeciler ve çalışanlardır. *İkincil paydaşlar* ise sivil toplum örgütleri, devlet, eylemci gruplar, medya, halk, sponsorlar gibi işletme faaliyetlerini etkileyen ve işletme faaliyetlerinden etkilenen paydaşlardır.

Kamunun Aydınlatılmasında Taraflar

Kamuyu Aydınlatmakla Yükümlü Taraflar

Şirketlerin kamuyu aydınlatmasında belirleyici olan hususlar;

- İşletmelerin halka açık olması ve sermaye piyasasında işlem görmesi,
- Sermaye piyasasından borçlanma aracılığıyla fon sağlıyor olması,
- Halka açık olmakla birlikte sermaye piyasasında işlem görmemesi,
- Halka açık olmamakla birlikte, fon toplama-kredi kullandırma yetkisine sahip bir kuruluş olmasıdır.

Kamuyu bilgilendirme konusunda sorumlu olan kişiler ise;

- Şirketin üst düzey yöneticileri ve ortakları
- Bağımsız denetçiler
- İşlem yapanlar
- Aracı kuruluşlar
- Düzenleme ve denetleme yetkisi olan otoriteler

Bilgi Kullanıcıları ve Bunların Bilgiye Erişim Düzeyleri

a. **Şirket yöneticileri ve hâkim ortaklar:** İşletmeye ilişkin bilgileri yatırım, üretim, dağıtım, pazarlama vb. şirketle ilgili faaliyetlere ilişkin kararlarda kullanmaktadırlar. Diğer taraftan elde edecekleri temettü gelirleri hakkında fikir sahibi olabilmeleri için bilgiye ihtiyaç duyarlar. Bu kişiler *bilgilere **tam** olarak ulaşabilmektedir*.

b. **Sermaye piyasası aracılığıyla işletmelere fon sağlayan mevcut ve potansiyel yatırımcılar:** İşletmeye yaptıkları yatırımın anaparası ile faiz ve kâr payı şeklindeki getirilerini zamanında alıp alamayacaklarını bilmek için bilgilendirilmeye ihtiyaç duyarlar. *Bilgiye erişimleri kamuya açıklanan bilgi ile sınırlıdır*.

c. **İşletme çalışanları ve sendikalar:** Çalışanlar, sendika ve temsilcileri şirketin sürekliliği ve kârlılığı ile ilgili bilgilere ihtiyaç duyarlar. Sunulan bilgiler, çalışanların iş güvenliği ile ücret, sigorta, kıdem tazminatı vb. ödemelerin zamanında yapılıp yapılamayacağına, işlerinin devamlılığına ilişkin kaygıların giderilmesine yardım eder. Bu kişilerin *bilgiye erişimi kamuya açıklanan bilgi ile sınırlıdır*.

d. **Müşteriler:** İşletmelerin ürettiği mal ve hizmetleri satın alan müşterilerin hangi işletmenin ürün ve hizmetlerini alacağına ilişkin kararlar almasında işletmelerin bilgilerine ihtiyaç duyarlar. Müşterilerin *bilgiye erişimi kamuya açıklanan bilgi ile sınırlıdır*.

e. **Tedarikçiler:** İşletmelerin faaliyetleri için gereken hammadde, ilk madde, malzeme, yarı mamül ve mamülleri temin ettikleri tedarikçiler, şirketlere çoğu zaman vadeli satış olarak gerçekleşen ve cari hesap şeklinde işleyen bir kredi mekanizması sağlar. Bu nedenle, elde ettikleri bilgi çerçevesinde şirketin sürekliliği, finansal durumu ve faaliyet sonuçlarına ilişkin fikir sahibi olması ve buna göre şirketle ilişkisinin devam edip etmeyeceği kararını vermesi gerekir. Bu kişilerin *bilgiye erişimleri kamuya sunulan bilgi ile sınırlıdır*.

f. **İşletmeye kaynak sağlayanlar, kredi verenler:** Mevcut veya potansiyel kaynak sağlayan taraflar, işletmeye sağladıkları fonların anapara, faiz ödemelerinin vadesinde ya da talebi halinde yapılıp yapılmayacağına ilişkin değerlendirme yapabilmek için bilgiye ihtiyaç duyarlar. Bu kişilerin bilgiye erişimleri kamuya açıklanan bilgi ile sınırlıdır.

g. **Banka ve benzeri kuruluşlara fon sağlayan kişiler:** Söz konusu kuruluşlara belli bir faiz ya da kâr payı beklentisi ile fon sağlayan gerçek ya da tüzel kişilerdir. İlgili kuruluşların faaliyetlerinin devamına ilişkin tereddütlerinin giderilebilmesi ve yatırdıkları fonların güvence altında olduğuna emin olabilmeleri için bilgiye ihtiyaç duyarlar. İşletmeye ait *bilgilere erişimleri kamuya açıklanan bilgiler ile sınırlıdır*.

h. **Devlet ve ulusal düzenleyici ve denetleyici otoriteler:** Hükümet ve düzenleyici otoriteler esas itibariyle bir ekonomideki kaynakların etkin bir şekilde kullanılması ve tahsis edilmesi amacı çerçevesinde şirket faaliyetleri ile ilgilenirler. Ayrıca, bazı şirketlerin faaliyetlerinin düzenlenmesi, yetkilendirilmesi, vergi alacağının ve vergi politikasının belirlenmesi, milli gelir ve diğer istatistikî bilgilerin derlenmesi gibi nedenlerle hükümet ve düzenleyici otoriteler şirketlerin finansal bilgilerini kullanırlar. Şirketlerin faaliyetlerinin düzenlenmesi, izlenmesi, gözetimi ve denetimi fonksiyonlarını üstlenmiş olmaları nedeniyle, hükümet ve düzenleyici otoriteler şirketler hakkındaki finansal *bilgilere **tam** olarak ulaşabilmektedir*.

i. **Analistler ve fon yöneticileri:** Analistler, iç ve dış analistler diye ikiye ayrılır. ***İç analistler*** yöneticilere yardımcı olmak üzere ve şirketin bütün faaliyetlerini kapsayan bilgiler üzerinde analiz yapmak amacıyla istihdam edilen kişiler olmaları nedeniyle finansal *bilgiye ulaşma düzeyleri **tam**dır*. ***Dış analistler*** ise, banka ve aracı kurumlar tarafından istihdam edilen ya da bağımsız olarak çalışan ve şirketler tarafından kamuya açıklanan bilgileri analiz eden uzmanlar olduklarından *bilgiye ulaşma düzeyleri sınırlıdır*.

j. **Kamuoyu:** Şirketler faaliyet gösterdikleri kamuoyunu birçok şekilde etkilemektedir. Şirketler faaliyetleri dolayısıyla istihdam ve gelir yaratmak yanında, sosyal sorumlulukları çerçevesinde içinde bulundukları topluma çeşitli yardım ve bağışlarda da bulunurlar. Kamuoyunun *bilgiye erişimi sınırlıdır*. Ayrıca, şirketin faaliyet alanının yerel, ulusal ya da uluslararası olmasına bağlı olarak rakipler yanında ticari organizasyonlar da şirketler hakkındaki bilgilerden yararlanmaktadır. Bunların da *bilgiye erişimleri sınırlıdır*.

k. **Diğer bilgi kullanıcıları:** İşletmelerin faaliyet alanına göre rakipler, yerel, ulusal ya da uluslararası kuruluşlar da işletmelere ait bilgileri kullanan taraflardır. Rakipler işletmelerin *bilgilerine sınırlı erişim* imkânına sahiptir ***ancak ulusal ve uluslararası kuruluşlar*** görev ve yetki alanlarına göre *bilgilere **sınırlı** ya da **sınırsız** erişebilmektedir.*

Kamunun Aydınlatılması Süreci

Kamunun aydınlatılması süreci, işletmenin faaliyetlerinin ve işlemlerinin sağlıklı bir muhasebe sistemi kullanılarak kaydedilmesinden başlayarak, kamuya sunulmasına kadar geçen süreci ifade eder.

Bu sürecin *aşamaları* şunlardır:

- İşletmenin finansal durumunu, performansını doğru ve gerçeğe uygun bir şekilde yansıtılmasını sağlayan, genel kabul görmüş muhasebe ve raporlama standartlarına uygun muhasebe sistemlerinin kurulması,
- Yetkili otoriteler tarafından açıklanması zorunlu tutulan finansal ve finansal olmayan bilgilerin istenen kapsam ve içerikte, belirlenmiş zaman içerisinde hazırlanması,
- Hazırlanan bilgilerin işletmenin finansal durumunu ve gerçeği yansıtıp yansıtmadığına ilişkin üst yönetimin onayından geçmesi,
- Sunulacak bilgilerin güvenilirliğinin artırılması amacıyla, iç ve dış denetiminin (bağımsız dış denetim) yapılması,
- Onaylanmış ve denetlenmiş bilgilerin zamanında, eşanlı olarak herkesin erişebileceği şekilde duyurulması, açıklanması, yayımlanması.

UYARI: ***Kamuyu aydınlatma***, zaman zaman yapılması gereken değil, *süreklilik gösteren bir faaliyettir*.

Kamuya Açıklanacak Bilgilerin İçeriği ve Türleri

a. **İçerik bakımından:** Sunulan bilgiler içerik bakımından ikiye ayrılabilir. Bunlar; finansal ve finansal olmayan bilgilerdir.

– *Finansal bilgi;* herhangi bir faaliyet veya işletme ile ilgili olarak üretilen ve para ile ifade edilen bilgidir. Finansal bilgi; bir şirketin muhasebe ve dış raporlama sistemi tarafından üretilen ve (halka açık) şirketlerin finansal durum ve performansı ile ilgili, bağımsız denetime tabi tutulmuş ve kamuya açıklanan bilanço, gelir tablosu, kâr zarar cetveli ve nakit akım tablosu gibi finansal tablolardır.

– *Finansal olmayan bilgiler* ise, yukarıda sayılan mali tablo, rapor ve dipnotları dışında kalan diğer bilgilerdir.

b. **İşlem gördüğü piyasa bakımından:** Menkul kıymetlerin;

– İlk defa halka arz edildiği *birincil piyasada* kamuyu aydınlatma (izahname, sirküler ve ilanlar aracılığıyla) ve

– Birincil piyasada halka arz edilen sermaye piyasası araçlarının işlem gördüğü *ikincil piyasada* kamuyu aydınlatma (sürekli kamuyu aydınlatmaya ilişkin raporlar, özel durum açıklamaları) olarak ikiye ayrılır.

c. **Sunma sıklığı bakımından:** Bilgiler, özel durum açıklamaları dışında belirli periyotlarla (haftalık, aylık, üç aylık, altı aylık ya da yıllık gibi) hazırlanarak ilgililere sunulmakta ve kamuya açıklanmaktadır. Özel durum açıklamaları ise, özel durumun ortaya çıktığı anda en seri haberleşme aracı ile ilgili borsa ve kuruluşlara iletilmek suretiyle kamuya açıklanmaktadır.

d. **Zorunluluk bakımından:** Şirketler düzenleyici kurumlar tarafından zorunlu tutulan finansal bilgilere ek olarak diğer finansal ve finansal olmayan bilgileri gönüllü olarak açıklamaktadırlar.

e. **Sunulan taraflar bakımından:** *İç raporlama* ve *dış raporlama* olarak ikiye ayrılabilir.
   - İç raporlamada yer alan bilgiler, işletmenin faaliyetlerinin planlanması, koordine edilmesi ve kontrol edilmesi için gerekli içerikte olması gerektiği için ***dış raporlamaya kıyasla daha kapsamlı*** ve farklı içeriklerde sunulabilmektedir.

KAMUYU AYDINLATMA KAVRAMININ GELİŞİMİ

- Kamuyu aydınlatma ile ilgili *ilk uygulamalar* ***İngiltere ve Amerika'da*** başlamıştır.
- ✓ Bunun ***sebeplerinden ilki*** *İngiliz-Amerikan (Anglo-Sakson)* sisteminde halka açık anonim ortaklıkların hukuki yapılanmada esas unsur olmasıdır.
- ✓ ***İkinci sebep*** ise *sanayileşmenin İngiltere'de* başlamış olması, *sermaye piyasalarının Amerika'da* gelişmeye başlamasıdır.
- ✓ Sanayileşme ve sermaye piyasalarının gelişim sürecinde yaşanan sorunlar kamuyu aydınlatma ilkelerinin oluşturulmasını zorunlu kılmıştır.
- *Ülkemizde* kamuyu aydınlatma ilkesinin gerçek anlamda ***ilk defa hukuk sistemimize girişi 28.7.1981 tarih ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu*** ile gerçekleşmiştir.
- ✓ 1992 yılında Sermaye Piyasası Kanunu'nda yapılan değişikliklerle kamuyu aydınlatma ilkesi gerçek mânâda uygulanmaya başlanmıştır.
- 1982-1992 arası dönemde geçerli olan *izin sistemi terk edilmiş* ve *kamuyu aydınlatma ilkesi benimsenmiştir*.
- ✓ Dolayısıyla, bundan sonra risk-getiri değerlendirmesi yapmak Kurula ait bir görev değil, ***yatırımcının*** bizzat üstlenmesi gereken bir faaliyet haline gelmiştir.

KAMUYU AYDINLATMANIN ÖNEMİ

- Şeffaflık ve kamuyu aydınlatma, birbirini karşılıklı olarak etkileyen kavramlardır.
- ✓ Şirkette şeffaflık kültürü daha çok benimsendikçe, açıklanan bilgilerin ***niteliği ve niceliği*** de artacaktır.
- ✓ Diğer yandan, özellikle sermaye piyasasında düzenleyici kurumlar tarafından açıklanması zorunlu bilgilerin formatı belirlendikçe, şirketlerin şeffaflık derecesi artacaktır.
- Kamuyu aydınlatmanın, sermaye piyasalarının gelişimi açısından önemi şu şekilde özetlenebilir:

- Kamuyu aydınlatma, yatırımcıların korunması için güçlü bir araçtır. Sermayenin çekilmesine ve piyasalara olan güvenin artırılmasına yardımcı olur.
- Zayıf kamuyu aydınlatma, sermaye piyasalarında etik olmayan davranışlara ve piyasa bütünlüğünün bozulmasına neden olur. Bu durum sadece şirketlere değil, bir bütün olarak ekonomiye de zarar verir.
- Yetersiz ve açık olmayan bilgiler sermaye piyasasının işleyişine zarar vererek sermaye maliyetini artırabilir.
- Güvenilir ve zamanlı bilgi, şirket bünyesindeki karar alıcıların güvenini artırır ve doğrudan büyümeyi ve kârlılığı etkileyen başarılı şirket kararları almalarını mümkün kılar.
- Açıklanan bilgiler, şirketin hisse senedi fiyatına yaptıkları doğrudan etkinin yanında, şirket dışındaki karar alıcıların (menfaat sahipleri, yatırımcılar ve borç verenler), şirket ile ilgili bilgi toplama inisiyatiflerine etki ederek fiyatı dolaylı olarak da etkilerler.
- Açıklanan bilgilerin niteliği ve niceliği arttıkça, şirketin değeri hakkındaki belirsizlikler ortadan kalkar.
- Daha kaliteli kamuyu aydınlatma ile şirket daha uzun dönemli yatırımcıları çekebilir, daha geniş anlamda analiz imkânı sağlanır, yönetimin kredibilitesi ve hesap verebilirlik düzeyi artar.

KAMUYU AYDINLATMA VE İÇERİDEN ÖĞRENENLERİN TİCARETİ (INSIDER TRADING)

- **İçeriden öğrenenlerin ticareti,** halka açık bir ortaklık hakkında çeşitli vasıtalarla elde edilmiş bir bilgiyi, borsada hisse senetleri fiyatlarını etkilemek amacıyla (kamuoyuna açıklamadan önce) kullanma veya kullandırma işidir.

- ➢ İçeriden öğrenenlerin ticareti, içerideki bilginin kullanılmak suretiyle menfaat sağlayıcı menkul kıymet işlemi yapılması ya da firmanın ticari faaliyetleri, mali yapısına ilişkin gizli bilgilerin kendi ya da üçüncü kişinin menfaatine kullanılarak menkul kıymet işlemi yapılması bu işlem sonucunda bir kazanç sağlama veya muhtemel bir zarardan kaçınılması olarak tanımlanabilir.
- ➢ Menkul kıymet piyasalarında kamuyu aydınlatma sistemi ile ***amaçlanan,*** piyasa yatırımcılarının etkin bir şekilde korunmasıdır.
- ✓ Bilginin ortaya çıkışı ile herkese dağılımı arasındaki zaman sürecinin uzunluğu, bazı kişilerin menfaat sağlamaları ve diğer yatırımcıların da zarara uğramalarına yol açmaktadır.
- ✓ Kamuyu aydınlatma ilkesi ile yatırımcıların tam korunması yönünde zaman aralığının sıfıra indirilmesi hedeflenmektedir.
- ✓ Burada, içeridekilerin bağlı olduğu şirkete sadakat içerisinde çalışma sorumluluğundan kaynaklanan *"sır saklama"* ve *"emniyet ve güveni suiistimal etmeme"* yükümlülüğü öne çıkmaktadır.
- ✓ Kamuyu aydınlatmanın yetersiz olduğu piyasalarda, içeriden öğrenenlerin ticaretinin meydana gelme olasılığı yükselmekte dolayısıyla, söz konusu piyasalara yatırım yapma eğilimleri olumsuz yönde değişmektedir.
- ➢ Sermaye Piyasası Kanunu'na göre içeriden öğrenenlerin suçunun ***cezası 2 yıldan 5 yıla kadar hapis ve iki bin günden beş bin güne kadar adli para cezasıdır***.
- ✓ Verilecek para cezaları üst sınıra bağlı olmaksızın suçun işlenmesi suretiyle temin edilen menfaatin *üç katından az olamaz*.
- ✓ Ayrıca Kurul'ca alınan kararlara aykırı hareket ettiği tespit edilen gerçek kişiler ve tüzel kişilere, gerekçesi belirtilmek suretiyle Kurul tarafından *onbeşbin Türk Lirasından yüzbin Türk Lirasına kadar İdarî para cezası* verilir.

KAMUYU AYDINLATMA VE MANİPULASYON

- ➢ **Manipülasyon** başta hisse senetleri olmak üzere, sermaye piyasası araçlarının fiyatını yapay yollarla etkilemek veya kontrol etmek suretiyle yatırımcıları aldatmayı veya yanıltmayı amaçlayan kasıtlı tüm eylemleri kapsamaktadır.
- ➢ "Yapay olarak, sermaye piyasası araçlarının arz ve talebini etkilemek, aktif bir piyasanın varlığı izlenimini uyandırmak, fiyatlarını aynı düzeyde tutmak, artırmak veya azaltmak amacıyla alım ve satımını yapmak" şeklinde tanımlanmıştır *(işlem bazlı manipülasyon)*.

Bu tanımlardan manipülasyonun ***üç temel unsurunun*** mevcut olduğu görülmektedir. Bunlar:

- Menkul kıymetlerin arz ve talebini, dolayısıyla da fiyatlarını etkilemeye yönelik işlemler gerçekleştiren kişi ya da kişilerin bulunmasının gerekliliği,
- Bu kişi veya kişiler tarafından gerçekleştirilen işlemlerin, menkul kıymetin fiyatında bir artış ya da azalış yaratması ya da bu etkilerin önlenmesi ya da işlemlerin menkul kıymetin aktif bir piyasasının olduğu izleniminin yaratılmasına yönelik olmasının gerekliliği,
- Bu işlemlerin, işlemleri gerçekleştirenler tarafından, menkul kıymetin fiyatını etkilemek ve ayrıca piyasanın diğer katılımcılarını menkul kıymeti alma ya da satmaya yönlendirmek amacıyla gerçekleştirilmesinin gerekliliği, olarak ortaya çıkmaktadır.

- ➢ "Sermaye piyasası araçlarının değerini etkileyebilecek yalan, yanlış, yanıltıcı, mesnetsiz bilgi verilmesi, haber yayılması, yorum yapılması ya da açıklanmakla yükümlü olan bilgilerin açıklanmaması'' filleri suç kapsamında sayılmıştır *(bilgi bazlı manipülasyon)*.

Düzenlemeye göre Borsa üyeleri, yapay piyasa oluşturmak maksadıyla aşağıdaki faaliyetlerde bulunamazlar:

- Bir menkul kıymete gerçeğe uygun olmayan ve görüntüde aktif bir piyasa izlenimini yaratmak maksadıyla,
- Menkul Kıymetin sahipliğinde gerçek anlamda değişim yaratmayan bir dizi alım satım yapmak,
- Fiyat ve miktar bakımından piyasayı yanlış yönlendirecek mahiyette Borsa emri vermek.
- Bir menkul kıymette tek başına veya başkaları ile birlikte, diğer üyeleri o menkul kıymeti alıp satmaya yöneltmek maksadıyla bir dizi işlem gerçekleştirerek,
- Menkul kıymet için görünürde aktif bir piyasa olduğu izlenimini yaratmak,

- Menkul kıymetin fiyatında yapay olarak artış veya düşüşe neden olmak,
- Bir menkul kıymetin fiyatının artması veya azalmasına neden olacak aktif bir piyasanın olduğu veya olacağı şeklinde gerçek dışı bilgi dolaştırarak veya yayarak o menkul kıymetin alım satımını teşvik etmek,
- Bir menkul kıymetle ilgili olarak, diğer menkul kıymetlerin alım veya satımını teşvik etmek maksadıyla, bilerek gerçeğe aykırı veya yanıltıcı bilgi yaymak,
- Piyasayı yanıltmak maksadıyla bir menkul kıymette fiyatı desteklemek, sabitlemek veya stabilize etmek üzere, dolaylı veya dolaysız olarak, bir veya daha fazla kişi ile anlaşarak bir dizi alım satım yapmak,
- Piyasayı yanıltmak maksadıyla, yanıltıcı veya yanlış izlenim uyandıracak, gerçeğe aykırı sözlü veya yazılı beyanda, fiil ve davranışlarda bulunmak.

➢ Ülkemizdeki genel yasal çerçeve içerisinde ***manipülasyon incelemeleri*** esas olarak *SPKr.* tarafından sonuçlandırılmaktadır.

➢ Manipülasyon suçunun yaptırımı, *2 yıldan 5 yıla kadar hapis ve 10.000 t'den 25.000 t'ye kadar ağır para cezasıdır*.

✓ Verilecek ağır para cezaları, üst sınırla bağlı olmaksızın suçun işlenmesi suretiyle temin edilecek menfaatin *üç katından az olamaz*.

✓ Cezanın verilmesi gereken fiilin tekrarı hâlinde, verilen ***ceza yarı oranında artırılmaktadır***.

KAMUYU AYDINLATMA VE KURUMSAL YÖNETİM

➢ **Kurumsal yönetim** çalışmaları *70 ve 80'li yıllarda* ***ABD'de*** ortaya çıkmış, *90'lı yılların başından itibaren ABD dışındaki ülkelerde görülmeye başlanmıştır*.

✓ Başlangıçta büyük ekonomilere sahip ülkeler (Japonya, Almanya, İngiltere) kurumsal yönetim uygulamalarına ilgi göstermiştir.

➢ *Kurumsal yönetim:* Anonim ortaklıkların idaresinde ve faaliyetlerinde kâr elde etme ve pay sahiplerine dağıtma ana unsuru ve amacını taşıyan geleneksel yapılarının yanında, gerek hissedarların gerekse yöneticilerin çıkarlarını gözeten, aynı zamanda diğer çıkar sahiplerinin haklarının (ortaklık çalışanları, müşteriler, alacaklılar, fon sağlayanlar ve devlet)da önemsendiği bir anlayıştır.

➢ Kurumsal yönetim kavramını *en geniş anlamda*, iyi şirket yönetimi için gerekli ***formel ve informel kurallar*** bütünü olarak ele almak mümkündür.

✓ Daha kısa ve öz bir tanım yapmak gerekirse, kurumsal yönetim "iyi şirket yönetimi" demektir.

✓ İyi şirket yönetimi için, sadece şirket üst yönetiminin ve yönetim kurulunun görev ve sorumluklarını ve aynı zamanda şirket içi ve şirket dışı paydaşların haklarını önceden belirlemek ve bunları yasal çerçeve içerisine almak son derece önemli ve gerekli olmakla beraber yeterli değildir.

✓ İyi şirket yönetimi için bunların ötesinde değişim yönetimi, stratejik yönetim, sinerjik yönetim, toplam kalite yönetimi, insan kaynakları yönetimi vs. yönetim ilkelerinin ve yönetim tekniklerinin etkin biçimde şirkette uygulanması gereklidir.

➢ *Dar anlamda* kurumsal yönetim kavramı ***sadece*** iyi şirket yönetimi için sorumluluk, adalet, şeffaflık, hesap verme sorumluluğu gibi ***formel kuralların*** oluşturulması üzerinde odaklanmaktadır.

✓ Oysa, geniş anlamda kurumsal yönetim kavramı, iyi şirket yönetimi için yukarıdaki ilkeleri kapsayan formel kurallar yanısıra modern yönetim tekniklerinin uygulanmasının ve aynı zamanda informel kurallar bütününün -ki, buna kurumsal kültür diyebiliriz- önemi üzerinde durur.

➢ Kurumsal yönetim, temel olarak pay sahiplerini de içeren menfaat sahiplerinin haklarının korunmasına dayanmaktadır.

➢ ***Kurumsal şeffaflık***;

– *Aktif* (tasdik edilerek açıklanmış) veya *pasif* (elde edilebilir ancak genellikle istek üzerine açıklanan);

– Aynı zamanda *tek taraflı* (şirketten menfaat sahiplerine) veya *karşılıklı* (menfaat sahiplerinin

tepkisine cevap vererek) olabilmektedir.

- ✓ Kurumsal yönetim amaçları için *şeffaflık*, şirketlerin menfaat sahiplerine sağladıkları bilginin doğruluğu ve erişilebilirliği ile belirlenir.
- ✓ *Bilginin doğru olması*, kapsamlı ve ilgili bilgiler ile şirketin durumunun güvenilir olarak sunulmasını ifade etmektedir.
- ✓ *Kapsamlı veriler*, şirketin sahiplik yapısı, performansı ve yönetimi ile ilgili tam bilgi sağlayan verilerdir.
- ✓ *İlgili veriler*, menfaat sahiplerine istedikleri bilgilerin sunulmasını sağlayan verilerdir.
- ✓ *Bilginin erişilebilir olması*, bilginin menfaat sahipleri tarafından kolaylıkla elde edilebilirliğini ifade eder.
- ✓ Ortalama bir menfaat sahibi elde ettiği bilgiyi anlayabilmeli ve önemini kavrayabilmelidir.
- ✓ Bu yüzden bilginin aynı zamanda açık olması da gerekmektedir.

➢ Kamuyu aydınlatma, kurumsal şeffaflık ilkelerine uygun olarak sermaye piyasalarını düzenleyici kurumların zorunlu tuttuğu finansal bilgilerin ve bu bilgilerin dışında kalan diğer finansal ve finansal olmayan bilgilerin, şirketler tarafından kamuya açık ve anlaşılır bir şekilde sunulmasıdır.

- ✓ Şeffaflık ilkesi çerçevesinde şirketlerin kamuyu aydınlatmalarının geliştirilmesiyle şirket ile menfaat ilişkisi içinde bulunan kesimlere bilgi akışının artırılması ve hızlandırılması amaçlanmıştır.

➢ Kamuoyuna açıklanacak bilgilerin şu özelliklerde olması gerekir:

– Bilgi açık ve anlaşılır olmalıdır,
– Açıklanan bilgi doğru olmalıdır,
– Bilginin tam bir tarafsızlık içerisinde sunulması ve bu bilgileri kullanacakları yanıltmaması gerekir,
– Bilgi eksiksiz sunulmalıdır,
– Bilgi kullanıcılar tarafından analizler yapmaya imkân sağlamalıdır,
– Bilgi, düşük bir maliyetle sunulmalıdır,
– Bilgiye erişim kolay olmalıdır,
– Bilgiye zamanında erişim imkânları olmalıdır.

KAMUYU AYDINLATMA PLATFORMU

Teknoloji ve Kamuyu Aydınlatma

➢ ***Bilgi teknolojileri*** işletmeleri üç önemli alanda etkilemektedir. Bunlar;

– Elektronik ticaret,
– Kurumsal kaynak planlaması ve
– Bilgi yönetimidir.

➢ Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASC) ve Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne göre, mali tablolardaki ***bilgiyi kullanıcılar için yararlı kılan özellikler***; anlaşılabilir, ihtiyaca uygun, güvenilir, karşılaştırabilir ve zamanında düzenlenmiş olmalısıdır.

- ❋ *Anlaşılabilirlik;* işletmenin finansal durumunun mali tablolarından rahat bir şekilde anlaşılması,
- ❋ *İhtiyaca uygunluk;* açıklanan bilginin ilgili kişilerin gereksinimleriyle örtüşmesi,
- ❋ *Güvenilirlik;* mali tablolarda sunulan durum ile işletmenin gerçek finansal durumunun aynı olması,
- ❋ *Karşılaştırılabilirlik;* mali tabloların işletmenin geçmiş yıllarıyla veya başka işletmelerle karşılaştırılmasına olanak sağlayacak tek bir formatta yayınlanması,
- ❋ *Zamanında düzenlenme;* mali tabloların kamuya zamanlı ve hızlı şekilde sunulması olarak açıklanabilir.

➢ Finansal bilginin internet ortamında sunulması veya ***internet ortamında finansal raporlama***; çeşitli bilgi teknolojileri aracılığıyla finansal bilgilerin *www* (World Wide Web) ortamında dağıtımı şeklinde tanımlanabilir.

- ✓ Böylece, ilgililer işletmenin finansal bilgilerine; ses ve görüntü olarak sanal ortamdan

ulaşabilmektedirler.

- ➢ Finansal bilgilerin internet ortamında sunulması her geçen gün yaygınlaşmaktadır.
- ✓ Bunun ***en önemli nedenleri;*** bilgi teknolojilerindeki gelişmeler ve kamuoyundan gelen taleplerle birlikte; internet ortamında sunum maliyetinin daha az, daha hızlı, daha fazla kesime ulaşması, zamanlı ve erişiminin kolay olmasıdır.

Kamunun aydınlatılmasında kullanılan dokümanların internet üzerinden kamuya duyurulmasında dikkate alınması gereken temel prensipler aşağıda belirtilmektedir:

- Yatırımcılar dokümanın internet aracılığıyla gönderildiğinden veya internet üzerinde erişime hazır hâlde bulundurulduğundan haberdar olmalıdırlar.
- Yatırımcılar internet üzerinde erişime açılan dokümana veya internet vasıtasıyla gönderilen dokümana kolay bir biçimde ulaşabilmelidirler.
- Dokümanın yatırımcıların erişimine hazır hale getirildiği veya yatırımcılara internet aracılığıyla gönderildiği dokümanı gönderen veya erişime açan ortaklık tarafından kanıtlanmalıdır.
- Web sitelerinde yer alan kamuyu aydınlatmaya yönelik bilgiler güncel olmalıdır.
- Ortaklık web sitesinde yer alan ortaklığı tanıtıcı bilgiler gerçeği yansıtmalıdır.
- Bilginin eşit bir biçimde dağıtılabilmesini teminen internet üzerinde yatırımcıların erişimine açık tutulan dokümanın içeriğinin mevzuatta öngörülen kurallara uygun olarak düzenlenen ve geleneksel yöntemlerle kamuya duyurulan dokümanların içeriğinden farklı olmaması gerekmektedir.

Kamuyu Aydınlatma Platformu

- ➢ ***KAP:*** Sermaye piyasalarında işlem gören halka açık şirketlerin ve tüm aracı kurumların finansal tablolarının, özel durum açıklamalarının ve diğer bildirimlerinin elektronik imza teknolojisi kullanılarak güvenli bir şekilde iletilmesini hedefleyen bir elektronik bilgi toplama ve yayın sistemidir.
- ➢ ***Kurulun yetkileri ve görevleri***: elektronik imza kullanım esaslarını düzenlemek ve denetlemektir.
- ➢ Aşağıda belirtilen ve elektronik veri olarak hazırlanan bildirimlerde, imza oluşturma aracı ile oluşturulan elektronik imza kullanılır:
  - Sermaye piyasası mevzuatı uyarınca gönderilmesi gereken finansal raporlar ve bağımsız denetim raporları,
  - Kurulun özel durumların kamuya açıklanmasına ilişkin düzenlemeleri uyarınca gönderilmesi gereken özel durum açıklamaları,
  - Kurul düzenlemeleri uyarınca hazırlanan izahname, sirküler ve diğer duyuru metinleri,
  - Kurulun yatırım ortaklıklarına ve fonlara ilişkin düzenlemeleri uyarınca yapılması gereken bildirimler,
  - Ortaklıkların genel kurul toplantı tutanakları ve hazirun cetvelleri,
  - Ortaklıkların esas sözleşmeleri ve fonların iç tüzükleri,
  - Kurul ve/veya Borsa tarafından belirlenen ve elektronik veri olarak düzenlenmesi istenen diğer bildirimler.
- ➢ Yukarıda belirtilen bildirimler, ortaklıklar, aracı kurumlar ve fon kurucuları tarafından Kurul ve/veya Borsa tarafından belirlenen biçim, içerik ve süreye uygun şekilde elektronik imza ile imzalanarak elektronik ortamda Kamuyu Aydınlatma Platformuna gönderilir.
- ✓ Ayrıca, (a) bendinde belirtilen finansal tablo ve raporlara ilişkin olarak bağımsız denetim kuruluşları tarafından düzenlenerek ortaklıklara, aracı kurumlara ve fon kurucularına elektronik ortamda gönderilen ***bağımsız denetim raporlarında da*** imza oluşturma aracı ile oluşturulan *elektronik imza kullanılır*.
- ➢ Kurul, Borsa, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Takas ve Saklama Bankası A.Ş., Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş., Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği ve Kurulca belirlenecek diğer kurumlar tarafından yapılacak duyurular da elektronik imzalı olarak *"Kamuyu Aydınlatma Platformu"*na iletilir.
- ➢ Elektronik imza: başka bir elektronik veriye eklenen veya elektronik veriyle mantıksal bağlantısı bulunan ve kimlik doğrulamak amacıyla kullanılan elektronik veri veya bilgidir.
- ➢ Kamuyu Aydınlatma Platformu, ***01.06.2009*** tarihinde faaliyete geçmiştir.

- Elektronik ortamda ıslak imzanın yerine kullanılan elektronik imza ile kimlik doğrulama, bütünlük ve inkâr edememe sağlanır.
- ✓ Islak imza ve elektronik imza benzeşiminde, kalem yerine *akıllı kart veya usb anahtar*, mürekkep yerine *sertifikalar ve anahtarlar* kullanılarak doküman imzalanır.
- Finansal tablolar, hâlen yürürlükte olan uygulama dahilinde disketle ve son durumda mutlaka basılı bir biçimde kağıt çıktılarla SPK ve İMKB'ye gönderilmektedir.
- ✓ Bu uygulamada, bilgilerin sisteme ulaşması ve işlenmek üzere veri tabanına kaydedilmesi süreçleri, zaman ve iş gücü kaybına yol açmakta; hata ve tekrarlardan doğan maliyet artışları ortaya çıkmaktadır.
- Kamuyu Aydınlatma Platformunda finansal tablo bilgileri hazırlanan bilgisayar programlarına şirketler tarafından aktarıldıktan sonra belirli bir hiyerarşide ve imza yetkisini haiz kişilerce elektronik imza ile imzalanarak internet üzerinden sisteme gönderilir, gönderilen bilgiler veritabanında saklanır ve web sitesi (http://www.kap.gov.tr) üzerinden anında kamuoyu tarafından paylaşılır.
- ✓ Şirket finansal tablo bilgilerini programlara çevrim dışı olarak kaydedebilir, böylece daha sonra imzalayarak gönderme imkânına sahip bulunmaktadır.
- ✓ Sistem, bildirimlerin sermaye piyasası aktörlerince ihtiyaca göre *çift* ***veya*** *daha fazla* imzalayabilmesine olanak tanıyacak şekilde tasarlanmıştır.
- ✓ İnternet kullanıcıları gerek finansal tablo ve dipnotları bilgilerine gerekse özel durum açıklamalarına anında erişebilecekleri gibi bazı basit sorgu ve analizleri de yapabilecekleri olanakları bu sistemde bulabileceklerdir.

KAMUYU AYDINLATMA VE YATIRIMCI İLİŞKİLERİ

- *Yatırımcı İlişkileri;* şirket, ortaklar ve şirketi değerli kılan diğer müşteriler arasındaki iletişimi en etkin şekilde sürdürmek için finans, iletişim, pazarlama ve menkul kıymet hukukunu entegre eden bir stratejik yönetim biçimidir.
- ***Stratejik bir pazarlama faaliyeti*** olan yatırımcı ilişkileri, kurumsal ve bireysel yatırımcıların her türlü ihtiyaçlarına cevap vermek üzere stratejik ve finansal bilgilerin belli bir düzen içinde derlenmesi ve sunulması görevinin yanında, kritik öneme sahip hassas bilgilerin irdelenerek kamuya açıklanması hususunda öneri getirmek, şirketin hedeflerinin yatırımcıların beklentilerine uygunluğu hakkında görüş bildirmek durumundadır.
- Yatırımcı ilişkilerinin ***temelinde,*** kurumsal bilgilerin yatırımcılara, hissedarlara, müşterilere, topluma ve çalışanlara iletilmesi ihtiyacı ve gereği yatar.
- ✓ ***Günümüz yatırımcı ilişkileri temelinde*** *hız ve şeffaflık* yer almaktadır.
- ✓ Doğru bilgiyi, doğru zamanda, kolay anlaşılır ve kolay erişilir bir şekilde sunmak, bugünün dünyasında yatırımcı ilişkileri ile uğraşan herkesin ortak hedefi durumundadır.
- ✓ Yatırımcı ilişkilerinde ***birinci kural*** *dürüstlük*, ***ikinci kural*** ise *açıklık*tır.
- Yatırımcı İlişkileri Bölümü herhangi bir hataya sebebiyet vermemek için mevzuat kurallarını çok iyi bilmelidir.
- Yönetsel kararlar ile yatırımcıların aydınlatılması arasında doğrusal bir ilişki vardır.
- ✓ İşletmenin yönetsel kararları yatırımcıların davranışlarını etkilerken, yatırımcıların davranışları da yönetsel kararları etkilemektedir.
- İyi bir kurumsal yönetim için paydaşlarla sürekli ve eksiksiz iletişim kurmanın ve kamuyu aydınlatma ve şeffaflığın şart olması Yatırımcı İlişkilerinin önemini bir kez daha artırmaktadır.
- ✓ Yatırımcı İlişkileri Bölümü yatırımcılar için önemli olan konularda *üst yönetimi yönlendirmelidir*.

KAMUYU AYDINLATMA VE DERECELENDİRME

Derecelendirme Kavramı

- **Derecelendirme,** yükümlü veya borçlunun anapara, faiz ve diğer eklenti yükümlülüklerini ödünç sözleşmesine uygun şekilde zamanında ve tam olarak ödeme isteği ve kabiliyetinin var olup olmadığını ve seviyesini belirlenmiş kriterler dâhilinde ölçen bir araçtır.
- Diğer bir anlatımla derecelendirme; ödenmeme riskinin göstergesi olarak tasarlanan analitik ve aynı zamanda sübjektif bir süreçtir.
- Derecelendirme, *tek bir işlem, tek bir kuruluş, grup* veya *ülkeler için* yapılabilir.

Derecelendirme Faaliyetinin Kapsamı

- *Derecelendirme faaliyeti*; ***kredi derecelendirmesi*** ve ***kurumsal yönetim ilkelerine uyum derecelendirmesi*** faaliyetlerini kapsar.
- ✓ Derecelendirme yaptırılması ihtiyaridir.
- ✓ Ancak, SPK tarafından gerekli görülen durumlarda derecelendirme yaptırılması zorunlu tutulabilir.
- ✓ Derecelendirme kuruluşları, işletmelerin talepleri olmaksızın derecelendirme yapabilirler.
- ✓ Derecelendirme kuruluşları, talebe bağlı olmayan derecelendirme çalışması ve sonuçları hakkında kamuya açıklama yapmadan önce ilgili işletmelere bilgi vermek zorundadırlar.
- ***Talebe bağlı olmayan derecelendirme*** çalışmasına ilgili işletmenin birbirini izleyen *üç hesap dönemi* süresince devam edilir.
- ✓ Verilen derecelendirme notu, en fazla *altı aylık dönemler itibariyle* gözden geçirilerek kamuya açıklanır.
- ✓ Talebe bağlı olmayan derecelendirmelerde, müşteriden veya diğer kişi, kurum ve kuruluşlardan varsa sağlanan veya sağlanması öngörülen ücret ve benzeri menfaatlerin, derecelendirme kuruluşları tarafından derecelendirme notu ile birlikte kamuya açıklanması zorunludur.

Derecelendirmenin Önemi

a. Yatırımcı Açısından Önemi

- Dereceler birçok menkul kıymet için menkul kıymetin yatırımcının risk ölçütlerine uygunluğunun belirlenmesinde kullanılır. Dolayısıyla yatırımcılar alım listelerinin oluşturulmasında derecelendirmeyi bir referans olarak kullanırlar.
- Derecelendirme, yatırımcının düşük dereceli menkul kıymetler için yüksek geri ödememe olasılığını telafi etmek amacıyla ne kadar risk primi talep etmesi gerektiğinin iyi bir göstergesidir.

b. İhraççı Açısından Önemi

- Derecelendirme, uluslararası fon havuzlarına ulaşmayı sağlayan bir kredi pasaportu niteliği taşır. Menkul kıymetleri derecelenmemiş ihraççılar, mali güçleri ne olursa olsun daha dar bir yatırımcı tabanına ulaşırlar.
- İlgili şirketin mevcut derecesi ve kredi riskini teyit edecek bir analiz, yatırımcıların endişelerini gidermeye yardımcı olur.
- Derecelendirme, gerek lokal gerekse uluslararası piyasalara daha kolay ulaşım sağladığından ihraççıya en ekonomik piyasayı seçme olanağı tanıyacak ve borçlanma maliyetlerini düşürecektir.
- Derecelendirme, dünya çapında birçok yatırımcıya istikrarlı ulaşım olanağı, ihraççıya kur, vade yapısı ve diğer fonlama ihtiyaçlarını şekillendirebilme serbestliği sağlar.

c. Sermaye Piyasası Açısından Önemi

Derecelendirme sonuçları, bankalar, kamu kuruluşları ve devleti de içeren geniş bir kitlenin kullanımına sunulmaktadır. Derecelendirme kurumları, yatırımcıların kendi kendilerine yapamayacağı

bağımsız ve profesyonel analizlerle, derecelendirmeye tabi tutulan firma veya kuruluşun ihraç ettiği menkul kıymetler hakkında anlamlı bilgiler sunarak menkul kıymetleri sermaye piyasasında işlem gören firmaları, kendilerine çeki düzen vermeleri ve etkinliklerini artırmaları için teşvik eder. Ayrıca aracı kurumları taşıdıkları riskleri kontrol altında tutmaya, faaliyetlerini disipline etmeye ve hizmet kalitelerini artırmaya zorlamaktadır. Bunun sonucu olarak piyasaların güvenliği ile sağlıklı gelişimi sağlanır. Diğer yandan riskten kaçınan bireysel ve kurumsal yatırımcıların, piyasalara girmeye ve kısa vadeli işlemleri artırmaya yönelterek sermaye piyasalarında ve borsalarda gelişmenin önünü açmaya yardımcı olmaktadır.

d. Para ve Finans Otoriteleri Açısından Önemi

Derecelendirme, SPK, İMKB, TCMB ve Hazine gibi para ve finans otoritelerinin gözetim ve denetim yükünü hafifleterek bu kurumların kontrolleri altındaki piyasa mekanizmasının güvenli gelişimine yardımcı olur.

e. Ekonomi Açısından Önemi

Derecelendirme ekonomiye, faiz oranlarının riske göre farklılaştığı, başta tahvil olmak üzere borçlanma enstrümanları ihraçlarının kolaylaştığı, spekülatör-yatırımcı ve yerli-yabancı dengelerin kurulduğu, yatırımcıların güvenliğinin sağlandığı, borçlanma kalitesiyle birlikte işlem hacminin de istikrarlı bir şekilde geliştiği bir sermaye piyasası ve borsa kazandırır.

KAMUYU AYDINLATMA VE BAĞIMSIZ DENETİM

Finansal piyasalarının temel dayanağı güven unsurunun yerleştirilmesidir. Güven ortamının kaybolması tasarruf sahiplerinin bu piyasalardan kaçmasına yol açar. Bu durum ise, finansal sistemin çökmesine sebep olur. Gerek sermaye piyasasının gelişmiş olduğu ülkelerde gerekse ülkemiz gibi henüz gelişme yolunda olan ülkelerde bazı kötü niyetli kişiler haksız kazanç elde etmeye çalışmışlardır. Güveni sağlamanın yolu, sürekli denetim, açıklık ve kamunun aydınlatılmasından geçmektedir.

Açıklık ilkesinin uygulanmaması, halkın yanlış bilgilerle kasıtlı olarak yönlendirilmesi dışında, en azından, mevcut doğru bilgilerden, önce şirketlerin içinde bulunan kişilerin, yönetici veya çalışanların yararlanması sonucunu verir. Bunun önlenmesi çok zordur. Şirket bilgilerine daha önceden ulaşanlar, bu bilgiler kendileri kullanarak ya da kendi istedikleri kişilere aktararak haksız kazanç sağlayabilirler.

Ülkemizde, kamunun aydınlatılması, şirketlerin mali tablolarının incelenmesi ve bu raporların doğruluğunun onaylanması görevi bağımsız denetim kuruluşlarına verilmiştir.

Bağımsız denetim, ortaklıkların ve yardımcı kuruluşların hesap ve işlemlerinin bağımsız denetleme kuruluşlarınca görevlendirilen yetkili denetleme elemanları tarafından bu kuruluşlar adına, denetleme ilke, esas ve standartlarına göre incelenmesi ve bu inceleme sonuçlarına dayanılarak, düzenlenmiş mali tabloların, gerçeği yansıtıp yansıtmadığının tespiti ve rapora bağlanmasıdır.

Bu denetleme, mevzuat ve genel kabul görmüş muhasebe esas ve ilkelerine uygunluk yönünden, defter, kayıt ve belgeler üzerinde yapılır. Bunun yanı sıra, ortaklıkla işlemde bulunan gerçek ve tüzel kişiler iş birliğine razı olduklarında bu denetleme, bu kişilerle hesap mutabakatı da sağlanarak yürütülür.

Yönetmelik kapsamında yerine getirilecek denetleme hizmeti, denetlenen kuruluşların vergi kanunları yönünden denetlendiği anlamını taşımaz. Kendilerine bağımsız denetleme görevi verilen bağımsız denetleme kuruluşları, bu kuruluşların ortakları, yönetici ve denetçileri; bu yetkilerine dayanarak herhangi bir yerde veya herhangi bir şekilde vergi kanunları çerçevesinde denetleme yetkisine sahip oldukları izlenimi verecek şekilde duyuruda ve faaliyette bulunamazlar.

Finansal tabloların bağımsız denetiminin amacı; finansal tabloların finansal raporlama standartları doğrultusunda bir işletmenin finansal durumunu ve faaliyet sonuçlarını tüm önemli yönleriyle gerçeğe uygun ve doğru bir biçimde gösterip göstermediği konusunda bağımsız denetçinin görüş bildirmesini sağlamaktır.

Bağımsız denetçinin görüşü, finansal tabloların güvenilirlik derecesini yükseltmekle beraber, bu görüş finansal tabloları bağımsız denetime tabi tutulan işletmenin gelecekteki durumu hakkında ve işletme yönetiminin işletmenin faaliyetlerini etkin ve verimli bir biçimde yönettiğine dair bilgi sağladığı şeklinde değerlendirilmez.